

Eerst vakmanschap, dan groei

Verhogen levensproductie verlaagt opfokkosten per kilo melk

Niet iedereen heeft het rendement van een goed management in de gaten.' Bedrijfsadviseur Henk Antonissen zegt het stellig. In zijn klantenkring in Zuidoost-Brabant komt de DLV'er het tegen: veehouders die zo hard bezig zijn met groeien dat ze tal van details in het management over het hoofd zien. 'Er is een aantal bedrijven dat over het omslagpunt tussen kwaliteit en omvang is. De kans dat het uitdijende bedrijf de boer boven het hoofd groeit wordt steeds groter.' Eerst groeien en dan pas oog voor kwaliteit is volgens Antonissen niet de juiste weg. Hij ziet het liever andersom. 'Juist uit het leveren van kwaliteit moet je groeipotentieel halen. Het gaat niet om maximale groei, maar om optimale groei.'

Tegen het begrip groei zouden sommige veehouders anders aan moeten kijken, denkt Antonissen. 'In feite is verbeteren van vakmanschap en daardoor de marge per kilo melk verhogen ook groeien. Deze groei is op korte termijn rendabel en veel minder risicovol. De extra inkomsten vormen de basis voor investeringen in een betere huisvesting en beter koecomfort.'

Veehouders zijn zich nog te weinig bewust van het voordeel dat ze kunnen halen met kwaliteitsverbetering, vindt Antonissen. 'Ze hebben niet voldoende idee wat het financieel gezien betekent.' Dat nadruk op kwaliteit rendement oplevert, toont Antonissen aan de hand van een rekenvoorbeeld over de opfokkosten per kilo melk. 'Op dat punt zijn er tussen bedrijven best grote verschillen. Toch wordt er nauwelijks aandacht aan besteed, terwijl er over voerkosten hele studiedagen georganiseerd worden.'

Voor twee bedrijven met beide 480.000 kilo quotum berekende hij het kengetal opfokkosten per kilo melk (zie tabel 1). Op het ene bedrijf, met een gemiddelde productie van 8400 kilo melk, een vervangingspercentage van 25 en een gemiddelde leeftijd van 5,04, komt Antonissen uit op 2,0 eurocent per kilo melk. Op het andere bedrijf met een productie van

8000 kilo melk per koe, een vervangingspercentage van 35 procent en een gemiddelde leeftijd van 4,03 berekent hij 2,0 eurocent per kilo melk. 'Op een quotum van 480.000 kilo melk geeft dat wel een opbrengstverschil van 11.500 euro per jaar', stipt Antonissen aan.

Rekenvoorbeeld opfokkosten

Aan de hand van een invulijstje kunnen veehouders volgens Henk Antonissen het kengetal opfokkosten per kilo melk eenvoudig zelf berekenen. Een rekenvoorbeeld laat dat zien. De uitgangspunten voor de berekening staan in tabel 1. Bij het bedrijf met de lage opfokkosten zijn de koeien drie jaar en vier maanden in productie (leeftijd melkkoeien 5,04 – afkalfleeftijd vaarzen 2,00). Hun levensproductie bedraagt 28.000 kilo melk (8400 x 3,33). De gemiddelde opfokkosten van een vaars die op twee jaar afkalft stelt Antonissen op 900 euro. Voor elke maand extra rekent hij 40 euro erbij. De opfokkosten zijn nu te berekenen door van de opfokkosten per vaars (€900) de gemiddelde uitstootwaarde per koe (€350) af te trekken. De uitkomst (€550) daarvan moet een veehouder delen door de levensproductie (28.000). De opfokkosten per kilo melk zijn het resultaat van die deling; in dit geval bedraagt de uitkomst 2 eurocent per kilo melk.

Tabel 1 – Opfokkosten per kg melk

	hoog	laag
melkquotum (kg)	480.000	480.000
productie per koe (kg)	8000	8400
aantal melkkoeien	60	57
vervangingspercentage	35	25
leeftijd melkkoeien	4,03	5,04
afkalfleeftijd vaarzen	2,03	2,00
aantal vaarzen	21	14
levensproductie (kg)	16.000	28.000
opfokkosten per vaars (€)	1000	900
uitstootwaarde per koe (€)	300	350
opfokkosten per kg melk (in eurocent)	4,4	2,0

Economie koecomfort

Veehouders kunnen het kengetal eenvoudig zelf berekenen aan de hand van een aantal bedrijfsgegevens (zie kader). Wat kunnen ze vervolgens doen als ze een lage levensproductie per koe, en dus hoge opfokkosten per kilo melk, constateren? De eerste stap is volgens Antonissen dat ze op zoek gaan naar de belangrijkste reden van die lage levensproductie. Is er bijvoorbeeld te veel 'luxe' uitstoot van melkkoeien door een overschot aan jongvee, hoe zit het met het koe- en jongveecomfort en is de leeftijdsopbouw van de veestapel goed? Dat laatste kunnen veehouders volgens Antonissen snel controleren op het melkcontroleformulier. 'Als het aantal oudere koeien even groot is als of groter dan het aantal vaarzen en tweedekalfskoeien samen geeft dat een teken dat het goed zit.' Als op die vragen een afdoende antwoord gegeven is, vergt de tweede fase aandacht: het opstellen van een plan van aanpak. 'Waar sta ik en waar wil ik naar toe? Dat zijn vragen die een veehouder zich moet stellen', meent Antonissen. Belangrijk is rust in de stal en het voorkomen van stress. 'Hanteer bijvoorbeeld een eenvoudig rantsoen zonder al te veel bijproducten en maak niet te scherpe voer- of koppelovergangen.' Ook regelmaat en

Henk Antonissen: 'Koecomfort en rendement gaan tot in het uiterste samen'

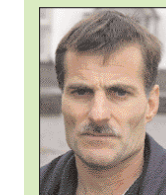
systematiek inbouwen in het management kan helpen de levensproductie te verhogen, denkt Antonissen, evenals aandacht voor koecomfort. 'De economie van koecomfort gaat heel ver. Koecomfort en rendement gaan bijna tot in het uiterste samen. Een koe waardeert een betere behandeling; het resulteert in een betere productie. Er zijn genoeg veehouders die 100.000 euro besteden aan quotum, maar een koeborstel een twijfelachtige investering vinden.'

Fokkerijstrategie aanpassen

Lagere opfokkosten kunnen veehouders ook halen door de fokkerijstrategie aan te passen. 'Bedenk hoeveel vaarzen je jaarlijks wilt laten instromen en bepaal op basis daarvan het aantal koeien dat je met een fokstier wilt insemineren', adviseert Antonissen. Lopen veehouders dan niet een te groot risico dat ze een tekort aan vaarzen hebben? Antonissen denkt dat dat wel meevalt. 'Je kunt altijd nog een klein deel van het quotum verlesen. Bovendien weegt dat risico niet op tegen de extra kosten die je hebt als je elk jaar vijf tot tien vaarzen teveel aan de melk hebt.'

Inge van Drie

Peter Schoone: 'Koeien ouder door goed management'

In vijf jaar tijd zijn de koeien van Peter Schoone uit Leende gemiddeld ruim een jaar ouder geworden. Nu hebben ze een gemiddelde leeftijd van vier jaar en elf maanden bij afkalven. Schoone melkt met 95 koeien een quotum vol van 820.000 kilo. 'Ik heb altijd gestreefd naar oudere koeien. Al hebben vaarzen nog zo'n hoge verwachtingswaarde, het saldo van oudere koeien ligt altijd hoger. Een zesjarige geeft met gemak 10.000 liter, terwijl een vaars op 8000 kilo blijft steken.' Wat is het

geheim achter de hoge gemiddelde leeftijd van zijn veestapel? Het management rond het afkalven speelt volgens Schoone een belangrijke rol, zeker bij de oudere koeien. 'Als het in die fase al fout gaat, kom je dat verderop in de lactatie steeds weer tegen. Zo'n koe krijgt bijvoorbeeld sneller een lebmaagdraaiing, uierontsteking of klauwproblemen.' Zuinig zijn op veestapel, diergezondheid en preventie betaalt zich altijd terug, vindt Schoone. 'Resultaatgericht werken aan zaken rond voeding, huisvesting en voederwimring zorgt voor plezier in het werk en een beter saldo.'

Door de nadruk op schaalvergroting verliezen sommige veehouders oog voor de details op hun bedrijf, meent DLV'er Henk Antonissen.

Ze missen daarmee opbrengsten. Hij vraagt daarom aandacht voor één van die details: de opfokkosten per kilo melk.